

könyvtárhasználóvá fejlődött potenciális használó vonatkozásában is, amelyeket Line megfogalmazott.

A referált cikk szerzője az olsztyni egyetemi könyvtárban 84 elsőéves hallgatót kért fel arra, hogy szabad fogalmazásban írják meg: mit hiányolnak a könyvtárban. E fogalmazványokból valójában az ideális körülményektől való negatív eltéréseket lehetett számba venni. Íme:

1. Nincsenek meg vagy kevés példányban vannak meg az állományban a keresett művek. A dolgozatok 44%-a tett erről említést. 29,7% azt is megírta, hogy emiatt más könyvtárak használatára kényszerül.
2. Nehéz, vagy nem lehet használni a számítógépi katalógusokat. 25% vélekedett így.
3. Túlságosan hosszú ideig kell várni az előjegyzett művekre. A dolgozatok 20%-ában szerepelt ez a panasz.
4. Nincs lehetőség xeroxmásolatok készítésére (16,7%).
5. Az irodalmat kétféle – hagyományos és gépi – katalógusban kell keresni, ami időt rabló elfoglaltság (12%).

6. Kevés képernyő áll a hallgatók rendelkezésére (8%).

7–9. Alacsonyabb százalékban panaszkodtak a hallgatók az ETO számukra értelmetlen voltára (6%), a könyvtári nyomtatványok bonyolultságára (3%), a szolgálati és az olvasói katalógus megkülönböztetésének érthetlenségére (2%).

A dolgozatok 12%-ában állították csak, hogy a könyvtárhasználat íróiknak nem okozott semmiféle nehézséget. Alig néhányan jegyezték meg, hogy tudják: panaszuk jelentős része a könyvtár elégtelen anyagi ellátottságára vezethető vissza.

A szerző végül leszögezi: ideje, hogy a könyvtárak, különösen a felsőoktatásiak, valamint a kutatás-fejlesztés és termelés szolgálatában állók használóik szemszögéből fogalmazzák meg felmérésekkel dokumentált szükségleteiket.

/ŚWIGOŃ, Marzena: Problemy użytkowników a biblioteka idealna. = Bibliotekarz, 6. sz. 2003. p. 2–5.)

(Futala Tibor)

Könyvtárközi kölcsönzés Mexikóban: két megoldás egy ősrégi problémára

A cikk két USA–mexikói könyvtárközi együttműködési programot mutat be.

1. Grupo Amigos

A *Grupo Amigos* 13 mexikói (főként Mexikóváros vonzáskörében található) és 28 amerikai könyvtárból álló csoport. 1989-ben könyvtárközi kölcsönzésre alapították, a University of Texas at El Paso (UTEP) és az Instituto Tecnológico Autónomo de México (ITAM) támogatásával. A tagkönyvtárak között vannak Mexikó legnagyobb egyetemi és kutatóközponti könyvtárai, valamint az USA délnyugati államaiból a főbb állami és magánegyetemek könyvtárai.

A Grupo Amigost a kezdetektől fogva segítette az USA mexikói követségének a könyvtára, a Benjamin Franklin Könyvtár elsősorban a könyvek ki- és visszaküldésével az USA és Mexikó között, kiiktatva a gyakran lassú és megbízhatatlan mexikói postát. A program része a dokumentumszolgál-

tatás, amely szintén a Benjamin Franklin Könyvtáron (posta, fax, Ariel) keresztül bonyolódik.

A Grupo Amigos tevékenységét a mexikói oldalon a tagkönyvtárak kétéves időszakokban rotációs alapon koordinálják. Az amerikai oldalon az UTEP könyvtára az állandó koordinátor. A program első öt évében inkább a mexikói könyvtárak kölcsönöztek az amerikai partnerektől. Az igények száma később csökkent, amikor a mexikói könyvtárak elindították az OPAC-okat. A Grupo Amigos mexikói tagjai az utóbbi években más tevékenységet is folytatnak, pl. tanfolyamokat, nagyobb kongresszusokat szerveznek.

Főbb eredmények:

- az Ariel szoftver megvétele a konzorcium számára,
- a faxon és e-mailen küldött kérések fogadása,
- a könyvtárigazgatók figyelmének felkeltése a személyzet képzésének szükségességére a szerzői jogi törvénykezésről mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

2. A Határokat Átszelő Könyvtári Fórum programja

A Határokat Átszelő Könyvtári Fórum (*Transborder Library Forum, Foro*) is indított egy programot az amerikai és mexikói könyvtárak közötti kölcsönzés előmozdítására. Más stratégiára építve, folyóiratcikkek és könyvrészletek szolgáltatására szakosodott.

Első összejövetelét 1990-ben a Foro Dio Ricóban (USA) tartotta, amelynek célja az USA, Mexikó és Kanada könyvtárai közötti együttműködés kialakítása volt. A Foro éves összejöveteleit felváltva az USA-ban vagy Mexikóban tartja, nincs állandó irodája, és nincsenek alkalmazottai. A rendezvényeket lelkes önkéntesek szervezik. Könyvtárközi kölcsönzési programját eredetileg kisebb könyvtárak (egyetemi, orvosi és szakkönyvtárak) igényeinek kielégítésére tervezték. A cél az USA–Mexikó közötti könyvtárközi kölcsönzés növelése, valamint a tevékenység Mexikón belüli ösztönzése volt.

A könyvtárközi kölcsönzés Mexikóban majdnem kizárólagosan helyi szinten működik. 1995-ben néhány könyvtáros kezdeményezte a helyi könyvtárakban nem található folyóiratcikkek beszerzésére irányuló projektet. Ennek keretében jött létre az amerikai–mexikói könyvtárközi kölcsönzési munkacsoport, amely célul tűzte ki a könyvtárközi kölcsönzés erősítését Mexikóban, és az USA–Mexikó között. Következő lépésként kidolgozták a határokat átszelő könyvtárközi kölcsönzés irányelveit. A kísérleti projektben 22 mexikói és 11 amerikai könyvtár vett részt. 1998-ban értékelték a próba-időszakot, az azóta is működő programhoz 49, köztük 39 mexikói és 10 amerikai könyvtár csatlakozott. További 31 mexikói könyvtár nem hivatalosan, időnként vesz részt a programban.

Új kezdeményezések

- 2001 márciusában az Anahuaci Egyetem könyvtárközi célokra felajánlotta weboldalának egy részét. Itt található a nemzetközi program irányelve, a részt vevő könyvtárak címjegyzéke, továbbá egy űrlap a végfelhasználók számára. Az Anahuaci Egyetem Könyvtárának címe: <http://www.anahuac.mx/biblioteca/>. A programokról szóló információk a „Szolgáltatások” menüpontban találhatók.
- A felhasználókkal különböző rendezvényeken ismertetik meg az új lehetőségeket. Ez nagy változás a könyvtárhasználói kultúrában, mivel a felhasználók hozzászoktak a könyvtárosok személyre szóló szolgáltatásaihoz.

A két program jól kiegészíti egymást az olvasók kiszolgálásában:

- A Grupo Amigos keretében könyveket és másolatokat szolgáltatnak, míg a Foro program csak másolatokat nyújt.
- Míg a Grupo Amigos a könyvtárak együttműködésére épül, és kevesebb figyelmet szentel a felhasználóknak, a Foro program bátorítja őket, hogy közvetlenül keressék meg a küldő könyvtárakat.

Mexikóban egyelőre nem gondolkodnak a „falak vagy könyvtárosok nélküli” könyvtárról, de hisznek abban, hogy a felhasználók egyre aktívabb közreműködése alakítja a jövő könyvtárát.

/GUERRERO, Elda Mónica–MATTESS, Daniel: *Interlibrary loan in Mexico: two solutions to an age-old problem.* = *Interlending & Document Supply*, 31. köt. 1. sz. 2003. p. 12–14./

(Krizsma Judit)

A King Library lett az év könyvtára 2004-ben az USA-ban

Hat évig tartott 1997-től kezdve, amíg kiöltötték, megtervezték és megépítették San José-ban (California, USA) a városi közkönyvtár központjának és a San José State University könyvtárának „házasságát” egy új épületben. Az épület 27 000 diákokot, 1153 oktatót és kutatót, valamint egy 924 950 lakosú, élénk várost szolgál ki. Az év könyvtára elismerést azonban nem annyira az új épület miatt (bár ezért is megérdemelte volna), hanem inkább a városi hatóságok és az egyetemi vezetőség, a két könyvtár vezetése és személyzete közötti „házas-

ság” megvalósításáért nyerte el. Ugyanis a kooperációban elválaszthatatlan két intézmény mindegyike megtartotta saját azonosságát is.

Nem összevonásról van szó, hanem két könyvtár kombinálásáról. Mindketten már 1978 óta küzdenek a költségvetés eróziójával, s egyiküknek sem volt kilátása egy új épület emelésére. Mindkét könyvtár ellátottsága gyengébb, mint bármely társáé Kaliforniában. A házasság kiutat jelent az ebből adódó nehézségekből. A *Martin Luther King*